

V gostinstvu in turizmu pričakujejo stalnega vladnega sogovornika (tema)

piše Marjetka Nared

STA, Ljubljana, 5. junija - Delo nove vlade pod vodstvom Roberta Goloba bodo skrbno spremljali tudi deležniki v gostinstvu in turizmu. Na delodajalski in na sindikalni strani glede na izzive in veliko pomanjkanje kadra - vrzel naj bi bila do 20-odstotna -, pričakujejo stalnega sogovornika. Delojemalci ob tem pozivajo še na pomoč pri "reformi nepravičnega plačnega sistema".

Turizem je pred kratkim dobil novo državno strategijo razvoja 2022-2028, ki predstavlja temeljni okvir razvoja panoge. Predvideva zmerno povečanje zmogljivosti in kvantitativnih kazalnikov, predvsem pa poudarek na višji kakovosti. Po oceni vlade Janeza Janše, ki je dokument pripravila, bo celotno turistično povpraševanje do leta 2028 ustvarilo 2,1 milijarde evrov dodane vrednosti.

Koalicijska pogodba, pod katero so se podpisali predstavniki nove vlade pod vodstvom Roberta Goloba, pa dejavnosti gostinstva in turizma, ki je bila visoko na prioritetni lestvici zdaj že nekdanjega gospodarskega ministra Zdravka Počivalška, ne namenja posebne pozornosti.

Zapisano je le, da bo država pripravila ustrezno strokovno podprto strategijo upravljanja s svojim turističnim premoženjem in da bodo koalicijski partnerji spodbujali vlaganje sredstev v infrastrukturo, ki ima minimalne negativne učinke na okolje (na primer kolesarske in sprehajalne poti, športne parke, rekreacijske površine). Javna sredstva bodo usmerjali v turistične segmente z visoko dodano vrednostjo, ki zaposlenim omogočajo dostojno življenje in so sprejeti v lokalni skupnosti. Podprli bodo "destinacijski" turizem, med drugim poslovni, športni, kulturni, gastronomski in zdravstveni turizem, "ki ima jasno določen profil turistov ter najvišjo dodano vrednost".

Zbornica za razpise tudi za večja podjetja

Direktor Turistično gostinske zbornice Slovenije Fedja Pobegajlo je za STA nedavno sprejeto strategijo označil za dobro, saj "nadaljuje pozicioniranje Slovenije kot zelene, aktivne in zdrave destinacije". Kot je dodal, številni gostje v zadnjem obdobju, predvsem se je to izkazalo v času pandemije covida-19, iščejo prav tako ponudbo.

Pozdravil je tudi sprejeti scenarij "zmernega kvantitativnega razvoja in večjega poudarka kakovosti storitev in višje dodane vrednosti", ter poudarek na trajnosti, digitalizaciji in razvoju strateške sheme delovanja destinacij.

V zbornici pa menijo, da bo treba na področju razpisov, namenjenim razvoju turizma, ustrezen dostop zagotoviti tudi večjim podjetjem in podjetjem v državni lasti. "Morebitna uvedba prispevka, namenjenega spodbujanju razvoja turizma in turistične infrastrukture, pa terja predhodno javno razpravo," je prepričan Pobegajlo.

Glede na dokument bi lahko sicer prispevek plačevale turistične in s turizmom povezane organizacije, v primeru uvedbe na lokalni ravni pa bi se načeloma delil v 50-odstotnem deležu za delovanje destinacijskih organizacij, v 40-odstotnem deležu za delovanje regionalnih turističnih organizacij, 10 odstotkov pa bi se namenilo krepitevi dela Slovenske turistične organizacije (STO).

Pobegajlo je medtem previden, ko gre za komentar koalicijske pogodbe. Kot je poudaril, gostinstvo in turizem čaka zahtevno obdobje, saj nanju poleg epidemije negativno vplivajo tudi vojna v Ukrajini in številne podražitve. V vladi zato potrebujejo stalnega sogovornika, je opozoril.

Sindikata za pravičnejši plačni sistem

Generalna sekretarka Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije Breda Črnčec je delila večinsko pozitivno oceno strategije. Ta namreč ugotavlja, da se zaradi podpovprečnih plač, zahtevnih delovnih pogojev in sezonskega značaja panoga sooča z odlivom kadrov v druge dejavnosti in tujino ter da vpis mladih v gostinsko turistična izobraževanja stagnira, je povzela za STA.

"Strategija tudi opozarja, da plače v panogi za 36 odstotkov zaostajajo za slovensko povprečno bruto plačo in da se pomanjkanje strokovno usposobljenih zaposlenih zapolnjuje z najemanjem začasne študentske in tuje delovne sile, kar ne zagotavlja ustrezne stabilnosti in napredka v panogi," je dejala sogovornica.

Tudi v sindikatu pa vendarle niso povsem zadovoljni, saj v dokumentu pogršajo jasno in odločno stališče, "da je za rešitev problema kadrov nujno prevrednotenje plačnega sistema, sicer bodo vsi ukrepi za reševanje tega problema neučinkoviti".

V povezavi s koalicijsko pogodbo pa je sindikalistka dejala, da so bile "lepe besede že velikokrat zapisane, a kaj, ko je bil izkupiček za delavce vse prej kot dostojen". "Če bo tudi ta

vlada delala zgolj v korist kapitala, potem bomo težko prišli do sprememb. Kvečjemu se bomo morali zanje boriti," je dodala.

Glede na to, da se je vlada zavezala k socialni državi, mora po njenih besedah začeti reformo "nepravičnega plačnega sistema". Pri tem se je posebej obregnila ob dejstvo, da so v gospodarstvu v kolektivnih pogodbah najnižje osnovne plače nižje od minimalne plače. Najnižja osnovna plača delavca v I. tarifnem razredu namreč znaša zgolj 529,20 evra bruto oz. 412,25 evra neto. V sindikatu so to označili za "sramoto" in dodali, "da so poklici v gostinstvu razvrednoteni, nespoštovani in da je potrebna njihova regulacija".

Težavno iskanje kadrov

Oba sogovornika sta potrdila, da v gostinstvu in turizmu pred poletjem močno primanjkuje delovne sile. Pobegajlo je pojasnil, da se obsežno število zaposlenih, ki so se v epidemiji prezaposlili v druge gospodarske dejavnosti, ni vrnilo. Po grobih ocenah naj bi v letošnji poletni sezoni primanjkovalo med 15 in 20 odstotkov zaposlenih, je dejal.

Delodajalci po njegovih besedah vrzel zapolnjujejo tudi z zaposlovanjem tujcev, a je tudi to bolj zahtevno kot pred leti. Za poletno sezono v Avstriji napovedujejo 50 odstotkov zaposlenih v turizmu iz drugih držav, v Švici na primer 44 odstotkov, je popisal stanje.

Črnčeceva je dodala, da se kadre išče domala že vsepovsod, "preko različnih agencij, socialnih omrežij, delodajalci celo nagrajujejo lastne zaposlene, če pridobijo novega delavca". "Že v lanskem letu je primanjkovalo okoli 10.000 delavcev, v letošnjem letu pa je ta številka zagotovo že bistveno višja," je menila.

Potrdila je, da se tudi v Sloveniji zaposluje tujce iz različnih držav, pri čemer je omenila Bolgarijo, Romunijo, Albanijo, Madžarsko, Ukrajino, "saj je bazen delavcev iz bivših republik Jugoslavije domala že izpraznjen". "Se pa upravičeno sprašujemo, ali nam bodo slovensko kulturo, slovensko dediščino, slovensko kulinariko, predstavljali le še tuji delavci," je pristavila.

(Tudi) pomanjkanje kadra pa je ponekod v panogi privedlo do zvišanja plač, sta potrdila predstavnika delodajalcev in sindikatov. Črnčeceva je sicer pri tem opozorila, da "zaradi posameznih dvigov plač nastaja vse večja uravnilovka, porušena so plačna razmerja in lahko rečemo, da imamo pravi kaos na plačnem področju".